

תקציר של המאמר:

Teens' dreams of becoming professional athletes: the gender gap in youths' sports ambitions

שם המחברת: Ingunn Marie Eriksen

מקור: Cultures, Commerce, Media, Politics, 2022, Vol 25 (10)

המאמר בוחן את סוגיית השוויון בין נערות ונערים בספורט בנורבגיה, שבה שיעור ההשתתפות של בנות בספורט עלה באופן משמעותי, עד כדי שוויון. אולם בעוד שנורבגיה השיגה שיעורי השתתפות שווים בין בנים ובנות, הרעיון של שוויון בין המינים בספורט חורג מעצם ההשתתפות, וקשור גם לגורמים כמו חלוקת משאבים, הגנה מפני אפליה והטרדה, וכן איתגור של נורמות ונרטיבים מגדריים בספורט. המאמר טוען שלמרות השתתפות שווה, ההבדלים המגדריים מתקיימים גם באופן שבו נערים ונערות צעירים מתארים את שאיפותיהם הספורטיביות. נרטיבים תרבותיים המקשרים בין ספורט לאיכויות כמו קשיחות, אגרסיביות ותחרותיות, המקושרות באופן מסורתי לגבריות הגמונית, יכולים לדחוק לשוליים צורות אלטרנטיביות של גבריות ולהגביל את ההזדמנויות של בנות בספורט. על ידי ניתוח סיפורים שחלקו 81 נערים ונערות על חוויות הספורט והשאיפות שלהם, המחקר בוחן כיצד נרטיבים תרבותיים מעצבים את תפיסתם את עצמם ואת האפשרויות שלהם בספורט. המאמר מסתיים בדיון בהשלכות הפוטנציאליות של נרטיבים תרבותיים מגדריים עבור בנים ובנות כאחד בספורט.

בהקשר הנורבגי של ספורט ילדים ונוער, יש כאמור רמה גבוהה של פעילות גופנית והשתתפות בספורט בקרב צעירים. עם זאת, הפרדה מגדרית בפעילויות עדיין ניכרת, כאשר בנים ובנות משתתפים רק לעתים רחוקות בפעילויות זהות. בנוסף, בנות נוטות לנשור מספורט נוער מעט יותר מבנים. בגיל 12 מתרחש מעבר קריטי בספורט בנורבגיה: זהו שלב של התמקצעות, והוא דורש מחויבות והשקעה כספית גדולה יותר - הן מהצעירים והן מהוריהם.

אי השוויון בין המינים בספורט מתבטא בדרכים שונות. כך, הייצוג של ספורטאיות בתקשורת נוטה לרדת עם הזמן, וכאשר הן מוצגות, הישגיהן עשויים להיות טריוויאליים, תוך התמקדות יותר בדרמה וברגשות ולא באירועי הספורט עצמם. הבדלים מגדריים ניכרים גם בספרות האימון, שבה גופם של בנים מוצג לרוב כפונקציונלי ובעל ביצועים גבוהים, בעוד שגופן של בנות מתואר כבעייתי ומקופח. פערים מגדריים קיימים גם בחלוקת המשאבים - ברחבי העולם קיימים פערי שכר ניכרים לטובת גברים בספורט. בספורט נוער, בנות מתמודדות גם עם אתגרים כמו מתקנים לא מספקים ומיעוט הזדמנויות לאימונים, בעוד שבנים מקבלים יותר תמיכה ותעדוף.

הבנת ההשפעה של אי-שוויון מגדרי בייצוג ובחלוקת המשאבים חיונית לבחינת האופן שבו מגדר מעצב את החוויות הספורטיביות של הצעירים ואת השאיפות העתידיות שלהם. בספרות המחקרית מוכר השימוש במסגרות פסיכולוגיות כדי לחקור מניעים והעדפות אינדיבידואליות, אך ישנו גוף הולך וגדל של מחקרים הבוחנים זהויות ספורט מגדריות. מחקרים אלה מראים כיצד מגדר משוכפל ומנוהל בספורט באמצעות משא ומתן עבור בנים ובנות כאחד, וכיצד זהותם של ספורטאים מקצועיים מעוצבת על ידי ההגמוניה הגברית המסורתית. המחקרים מצביעים על כך שהפרשנות של צעירים לעולם הספורט מחזקת לעתים קרובות את התפיסה שספורט הוא תחום גברי, תפיסה המגבילה את המוטיבציות והאידיאלים של בנות. בזיקה לכך, קיים פער מגדרי בשאיפות הספורט, עם מעט בנות שמכוונות לפסגה, אך חשיפה לזהויות אלטרנטיביות בקרב ספורטאיות יכולה לאתגר סטריאוטיפים מגדריים ולהרחיבם. באופן כללי, המחקר על זהות מגדרית בספורט, כולל בנוברגיה, מדגיש את הפער בין שיעורי השתתפות שווים לבין הדומיננטיות הגברית המשמעותית ואי השוויון המגדרי הקיימים בתחום. בנות ונשים ממשיכות להתמודד עם אתגרים במציאת מקומן ותחושת השייכות שלהן בספורט.

במחקר הנוכחי בקרב נערים ונערות צעירים בספורט נוער בנוברגיה, החוקרת שואפת להבין כיצד אי השוויון בא לידי ביטוי ונשמר לאורך זמן בחיי הצעירים העוסקים בסוגי ספורט שונים, ובוחנת האם יש הבדלים במוטיבציה בין המינים, למרות שיעורי ההשתתפות השווים של בנים ובנות בספורט. המחקר מבוסס על מחקר אורך איכותני מתמשך שזהו השלב הראשון שלו. שלב זה כולל 81 ראיונות עומק עם בני 12 ו-13, מחציתם בנים ומחציתם בנות. המשתתפים במחקר גויסו מארבע קהילות שונות המייצגות רקע סוציו-אקונומי מגוון.

החוקרת מנתחת את הנרטיבים של הצעירים מתוך הנחה שהבנה עצמית מעוצבת על ידי סימנים ונרטיבים תרבותיים המשפיעים על האופן שבו פרטים מציגים את עצמם ובונים נרטיבים קוהרנטיים ביחס לזהותם. המחקר בוחן בנים ובנות במגוון סוגי ספורט, השקעה רגשית בספורט ושאיפות כצורות של הצגה עצמית, תוך שימוש בסימנים תרבותיים ליצירת נרטיבים נורמטיביים והגנתיים. הבנה זו של זהויות נרטיביות מהווה את הבסיס לניתוח התיאורים של הצעירים על המניעים והשאיפות שלהם.

בשלב הראשון של הניתוח, הראיונות נקראו והנושאים מרכזיים הקשורים לזהויות ספורטיביות שעלו מהנתונים נדונו על ידי קבוצת המחקר. הנושאים כוללים תרגולים של המשתתפים, השקעה רגשית בספורט, ושאיפות ומניעים לספורט. בניתוח שלאחר מכן, החוקרים השוו את הנרטיבים של הצעירים ובדקו כיצד הם מייצבו את עצמם בסיפורי ההשקעות והשאיפות שלהם בספורט. ממצאי המחקר מדגישים בתחילה את קווי הדמיון בין השקעות ספורט של בנים ובנות. עם זאת, ניתוח מעמיק יותר מגלה הבדלים במניעים ובשאיפות בין המינים. הבנים מביעים שאיפות להפוך לספורטאים מקצועיים, בעוד שהבנות אינן מביעות את אותה משאלה (חשוב לציין שהמחקר נמשך, והממצאים המוצגים כאן מייצגים ניתוח ראשוני המבוסס על הגל הראשון של איסוף הנתונים).

מהמחקר עולה כי ישנם קווי דמיון והבדלים בהשקעות הספורט של בנים ובנות. גם בנים וגם בנות המושקעים מאוד בספורט נותנים עדיפות לספורט על פני היבטים אחרים של חייהם ומקדישים זמן לא מבוטל לאימונים. הם גם משקיעים רגשית בספורט שלהם ומזדהים איתו מאוד. דמיון נוסף בין בנים לבנות הוא הזמן וההקרבה

שלהם בספורט. הם מגבילים את הזמן שהם מקדישים לעבודה, לימודים, משפחה וחברים בשל הזמן המושקע באימונים. ההשקעה הרגשית בספורט משמעותית גם לבנים וגם לבנות, שכן היא הופכת לתשוקה חיונית בחייהם.

עם זאת, הבדל בולט בין בנים ובנות הוא איך הם מדברים על ההזדמנויות העתידיות שלהם בספורט. רוב הבנים מביעים רצון לשאוף לפסגה, להפוך לטובים ביותר ולעסוק בקריירה ספורטיבית מקצועית. הם משתמשים במונחים כמו "ללכת על הכל" ומדגישים את שאיפותיהם למצוינות בספורט שבחרו. בנות נוטות לדבר על שאיפותיהן במונחים מאופקים יותר, תוך התמקדות בפיתוח מיומנויות והנאה מהמשחק. הן לא מבטאות את אותה רמת רצון לקריירה מקצועית כמו הבנים. הבדל זה בשאיפות בין בנים לבנות עשוי לנבוע מגורמים שונים, שכן האופן שבו אנחנו מעצבים ומבטאים את השאיפות שלנו מושפע באופן מגביל מסימנים תרבותיים מהעבר וההווה, סימנים שהם תוצר של הבדלים מגדריים, מעמדיים והיסטוריות חיים. הדיבור השונה כל כך של בנים ובנות על העתיד שהם צופים לעצמם בספורט, על אף שההשקעות שלהם בשלב זה דומות מאוד, סביר שמושפע מכך שהם הפנימו את האפשרויות המוצגות בפניהם בתרבות ובתקשורת ואת החוויות השונות שיש להם מהמשאבים שהם רואים שמשקיעים בספורט בנים לעומת ספורט בנות.

המחקר גם מצביע על כך שלבנות עשויות להיות בשלות התפתחותית גדולה יותר בגילאי 12 ו-13, מה שמוביל לראייה מציאותית יותר לגבי קריירת הספורט העתידית שלהן. בנוסף, האופי המגדרי העמוק של הרצון לקריירת ספורט מקצועית, כאשר בנים מבטאים רצון להצטיין בעוד שבנות מדגישות יותר פיתוח מיומנויות והנאה מהספורט – הוא מעגל קסמים המזין את עצמו: יותר משאבים יוקצו למי שרואים עצמם מצטיינים בתחום.

התוצאות אינן חושפות הבדלים כלשהם בין הבנות המשתתפות בענפי ספורט שמיוצגים יחסית היטב בתקשורת הנורבגית ושהם יש להן הרבה מודלים של נשים לחיקוי (כגון כדוריד וסקי שטח) לבין הבנות המשתתפות בספורט המיוצג היטב בתקשורת (כדורגל למשל) אך יש בו מיעוט של מודלים נשיים לחיקוי.

לסיכום, מאמר זה בחן כיצד המגדר מעצב את תחומי העניין והשאיפות הספורטיביים של צעירים, באמצעות סוגי הסיפורים שהבנים והבנות מספרים על מערכות היחסים שלהם עם ספורט. הנתונים מראים כי קיים פער מגדרי ברור בשאיפות הספורט של בני הנוער. בקרב הצעירים, בנים ובנות עם רמות גבוהות של השקעה בספורט, כמעט רק בנים מציינים במפורש שהם רוצים להיות ספורטאים מקצוענים. בעוד מחקרים קודמים הראו שיש הבחנה בין העדפות הפנאי של בנים ובנות, ממצאי המחקר מצביעים על כך שקיים הבדל מגדרי גם במונחים של שאפתנות. בנים ובנות כאחד עלולים לסבול מהשלכות מההבדלים ביניהם בשאיפות המוצהרות להפוך לספורטאים מקצוענים: בהיגיון ספורטיבי-פנימי, הבנות עשויות להפסיד הזדמנויות לקריירת ספורט, אבל בראייה הוליסטית יותר של חיי הנוער, ייתכן שבנים נפגעים לא פחות משום שבודדים בלבד יפתחו קריירה של ספורט מקצועני והיתר יחוו אכזבה ואף תחושת כשלון – שיש להם מחירים כבדים בהתפתחותם העתידית.